

JOURNAL OF SOCIAL AND HUMANITIES SCIENCES RESEARCH (JSHSR)

Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi

ISSN:2459-1149

Article Type
Research Article

Received / Makale Geliş
11.09.2020

Published / Yayımlanma
31.10.2020

 <http://dx.doi.org/10.26450/jshsr.2119>

 Öğr. Gör. Ahmet UYAR
Mustafa Kemal Üniversitesi, Antakya Meslek Yüksekokulu, Bilgisayar Teknolojileri Bölümü, Hatay / TÜRKİYE

 Öğr. Gör. Akın KARAKUYU
Mustafa Kemal Üniversitesi, Antakya Meslek Yüksekokulu, Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü, Hatay / TÜRKİYE

Citation: Uyar, A. & Karakuyu, A. (2020). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşlukları. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 7(60), 2905-2914.

MESLEK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN E-ÖĞRENMEYE YÖNELİK HAZIRBULUNUŞLUKLARI

ÖZET

Bu çalışmanın amacı meslek yüksekokulu öğrencilerinin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluklarını belirlemek ve bunun bölüm, sınıf, cinsiyet, e-öğrenme deneyimi, ev interneti varlığı, bilgisayar varlığı, anne-baba eğitim durumu değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermediğini ortaya koymaktır. Çalışmada nicel araştırma modellerinden tarama modeli kullanılmıştır. Çalışmanın örneklemi 2020-2021 eğitim-öğretim yılında Akdeniz Bölgesi'nde bir üniversitenin meslek yüksekokulunda öğrenim gören 260 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmanın verileri Yurdugül ve Demir (2017) tarafından geliştirilen "Üniversite Öğrencilerinin E-öğrenmeye Yönelik Hazırbulunuşluk Ölçeği" kullanılarak elde edilmiştir. Çalışmada aritmetik ortalama, standart sapma, minimum ve maximum gibi betimsel istatistiklerin yanı sıra bağımsız gruplar t-testi ve One Way Anova Testi kullanılmıştır. Anova testi sonucunda anlamlı farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemede Scheffé testi kullanılmıştır. Çalışmada meslek yüksekokulu öğrencilerinin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluğunun yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Teknik programdaki öğrencilerin sosyal programda öğrenim görenlere, daha önce e-öğrenme deneyimi olanların daha önce e-öğrenme deneyimi olmayanlara, evde interneti olanların evde interneti olmayanlara, annesi lise mezunu olanların annesi okuryazar olmayanlara göre e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluğunun daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sınıf, cinsiyet ve baba eğitim durumu değişkenlerine göre ise anlamlı farklılığın olmadığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: E-öğrenme, Meslek Yüksekokulu, E-öğrenmeye Hazırbulunuşluk

READINESS OF VOCATIONAL SCHOOL STUDENTS' TOWARDS E-LEARNING

ABSTRACT

The purpose of this study is to determine the readiness of vocational school students' towards e-learning and to reveal whether there is a significant difference according to the variables of department, class, gender, e-learning experience, presence of home internet, computer presence, and parents' education status. The scanning model, one of the quantitative research types, was used in the study. Sample of the study consists of 260 students studying at a vocational school of a university in the Mediterranean Region in the 2020-2021 academic year. Data of the study were obtained using the "Readiness Scale of University Students for E-learning" developed by Yurdugül and Demir (2017). In the analysis of the data, descriptive statistics such as arithmetic mean, standard deviation, minimum and maximum, as well as independent groups t-test, One Way Anova and scheffee test were used. According to the results of the study, it was determined that the readiness of vocational school students towards e-learning is high. In readiness of towards e-learning a significant difference was found in favor technical department according to the social department, in favor those who have previous e-learning experience according to the those who don't have previous e-learning experience, in favor those who have the internet at home according to them who don't have the internet at home, in favor mothers of those according to the whose mothers are high school graduates compared to illiterate variables. There was no significant difference according to the variables of class, gender and educational status of the father.

Keywords: E-Learning, Readiness, Vocational School

1. GİRİŞ

Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki hızlı gelişim yaşamımızın birçok alanında değişime yol açmıştır. Bu değişimin yaşandığı alanlardan biri de eğitimidir. Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler eğitimin her alanında sıklıkla kullanılmaya başlanmıştır. Özellikle Covid-19 pandemi süreciyle yaşamımızın ve eğitim faaliyetlerinin ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Bu teknolojilerin eğitimde sağladığı en önemli fırsatlardan biri de e-öğrenmedir. Gökdaş ve Kayri (2005) e-öğrenmeyi yerel alan ağları veya geniş alan ağları ile web tabanlı olarak uzaktan yürütülen bir eğitim sistemi olarak ifade etmiştir. E-öğrenme bilgi ve iletişim teknolojileri aracılığıyla zaman ve mekân sınırlaması olmadan esnek öğrenme imkânları sağlamaktadır (Dikbaş, 2006; Gür-Erdoğan, Bayat ve Şentürk, 2017). Özellikle son dönemde eğitim sistemimizin vazgeçilmez bir parçası olan e-öğrenmenin oldukça fazla avantajları bulunmaktadır. E-öğrenmenin avantajlarını şöyle sıralayabiliriz:

- Günün her anı zaman ve mekân fark etmeksizin eğitim imkânlarından faydalanmayı sağlar.
- Geniş kitlelere ulaşmayı sağlar.
- Bireylerin kendi öğrenme hızlarında öğrenmelerine imkân sağlar.
- Öğrenenlerin içeriklere her zaman ulaşmasına imkân sağlayarak öğrenme eksikliklerini gidermesini sağlar.
- Erişme zamanının esnekliği gün içerisinde yoğun tempoda çalışanların kendisi için uygun vakitte öğrenmesine fırsat sunar.
- Öğrenme grupları oluşturularak hızlı ve etkili yardımlaşma sağlar.
- Eğitimde belli giderlerin düşmesini sağlar.
- Bireylerin kendi öğrenme sürecini planlaması olarak ifade edilen öz-düzenleme becerilerini geliştirir.
- Bireylerin yaşam boyu öğrenme becerilerinin gelişimini sağlar.

Öğretim kurumlarında e-öğrenme faaliyetlerinden en faydalı sonuçları elde edebilmek için detaylı bir planlamanın olması gerekmektedir (Adiyarta, Napitupulu, Rahim, Abdullah ve Setiawan, 2018). Rosenberg (2001 akt. Olcay, Döş, Sürme ve Düzgün, 2018) e-öğrenme faaliyetlerinde teknolojik altyapının sağlanması durumunda eğitim uygulamalarında başarının da beraberinde geleceğini vurgulamıştır. Kullanılacak öğretim materyallerinin seçimi, içeriğin oluşturulması ve ölçme-değerlendirme araçlarını seçimi ve kullanımı gibi unsurlar e-öğrenmeden en yüksek verimi elde edebilmek açısından önemlidir. E-öğrenme faaliyetlerini etkileyen en önemli unsurlardan biri de e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluktur. Hazırbulunuşluk bir eğitim sürecin bireylerde olması beklenen önkoşul bilgi ve becerileri ifade etmektedir (Senemoğlu, 2009). E-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluk ise bireylerin e-öğrenme sürecini etkili bir şekilde yürütebilmesi için bireylerde olması gereken bilişsel ve duyuşsal özelliklerdir (Yurdugül ve Demir, 2017). Yapılan çalışmalarda e-öğrenmenin avantajlarından yararlanabilmek için bireylerin e-öğrenmeye hazır olmaları gerektiği (Yurdugül ve Alsancak-Sırakaya, 2013), e-öğrenmede başarısızlığa e-öğrenmeye yönelik bireylerin hazır olmamalarından kaynaklandığı (Piskurich, 2003; Guglielmino ve Guglielmino, 2003) vurgulanmıştır.

Türkiye’de e-öğrenmenin yoğun kullanıldığı eğitim kademelerinden biri de üniversitelerdir. Ülkenin geleceğine yön veren donanımlı ara elemanların yetiştirilmesinde önemli bir role sahip meslek yüksekokulları da e-öğrenmeyi kullanarak eğitim faaliyetlerini daha işlevsel hale getirmeyi amaçlamaktadır. Yapılan bu çalışma ile meslek yüksekokullarında öğrenim gören öğrencilerin e-öğrenme faaliyetlerinin başarısını önemli ölçüde etkilediği düşünülen e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluklarını incelemek amaçlanmıştır. Yapılan benzer çalışmalar incelendiğinde meslek yüksekokullarında öğrenim gören öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerine sadece bir bölüm ele alınarak bakıldığı (Türkmen, Aşçı ve Zor, 2020; Bahadır, 2020) ve e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluğu etkileyeceği düşünülen anne ve baba eğitim durumu dikkate alınmamıştır (Pınar, Selçuk ve Dağ, 2014). Sosyal ve teknik birçok programda öğrenim gören meslek yüksekokulu

öğrencilerinin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluklarının incelendiği bu çalışmanın literatüre önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmanın problemi meslek yüksekokulu öğrencilerinin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluklarının incelenmesidir. Bu problem doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere yanıt aranmıştır.

- Meslek yüksekokulu öğrencilerinin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluk puan ortalaması nedir?
- Meslek yüksekokulu öğrencilerinin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluk puan ortalaması bölüme göre farklılaşmakta mıdır?
- Meslek yüksekokulu öğrencilerinin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluk puan ortalaması sınıf düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?
- Meslek yüksekokulu öğrencilerinin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluk puan ortalaması cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?
- Meslek yüksekokulu öğrencilerinin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluk puan ortalaması e-öğrenme deneyimine göre farklılaşmakta mıdır?
- Meslek yüksekokulu öğrencilerinin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluk puan ortalaması ev interneti varlığına göre farklılaşmakta mıdır?
- Meslek yüksekokulu öğrencilerinin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluk puan ortalaması bilgisayar varlığına göre farklılaşmakta mıdır?
- Meslek yüksekokulu öğrencilerinin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluk puan ortalaması anne eğitim durumuna göre farklılaşmakta mıdır?
- Meslek yüksekokulu öğrencilerinin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluk puan ortalaması baba eğitim durumuna göre farklılaşmakta mıdır?

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örneklem, veri toplama aracı ve verilerin analizi gibi bilgiler yer almaktadır.

2.1. Araştırmanın Modeli

Meslek yüksekokulu öğrencilerinin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluklarını belirlemeyi ve bunun bölüm, sınıf, cinsiyet, e-öğrenme deneyimi, ev interneti varlığı, bilgisayar varlığı, anne-baba eğitim durumu değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermediğini ortaya koymayı amaçladığımız çalışmada nicel araştırma modellerinden tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli geçmişte ya da günümüzde var olan bir durumu betimlemeyi amaçlayan çalışmalardır. Çalışmaya dâhil edilen grup, olay veya nesne mevcut koşulları içinde olduğu gibi açıklanmaya çalışılır (Karasar, 2009).

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni Akdeniz Bölgesi'ndeki bir meslek yüksekokulunda öğrenim gören öğrencilerden oluşmaktadır. Araştırmanın örnekleme ise bu evren içerisinde basit seçkisiz örnekleme tekniği ile seçilen 260 öğrenciden oluşmaktadır. Basit seçkisiz örnekleme tekniği evrendeki her bir bireyin örnekleme seçilme şansının eşit olduğu örnekleme seçim tekniğidir (Karasar, 2009). Örnekleme ait betimsel veriler Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Örneklemde Yer Alan Öğrencilere Ait Betimsel Veriler

Değişkenler	N	%
Bölüm		
Sosyal	139	53.5
Teknik	121	46.5
Sınıf		
1. Sınıf	100	38.5
2. Sınıf	160	61.5
Cinsiyet		
Erkek	146	56.2
Kadın	114	43.8
E-Öğrenme Deneyimi		
Var	82	31.5
Yok	178	68.5
Ev İnterneti		
Var	185	71.2
Yok	75	28.8
Bilgisayar		
Var	153	58.8
Yok	107	41.2
Anne Eğitim Durumu		
Okuryazar Değil	48	18.5
İlkokul	126	48.5
Ortaokul	52	20.0
Lise	30	11.5
Üniversite	4	1.5
Baba Eğitim Durumu		
Okuryazar Değil	15	5.8
İlkokul	100	38.5
Ortaokul	60	23.1
Lise	63	24.2
Üniversite	22	8.5

Tablo 1 incelendiğinde araştırmada yer alan 260 öğrencinin %53.5'i (n=139) sosyal programlarda (çocuk gelişimi, yerel yönetimler, özel güvenlik, basın ve yayın teknolojileri), %46.5'i (n=121) teknik programlarda (bilgisayar teknolojileri, bilgisayar programlama, sağlık bilgi sistemleri teknikerliği) öğrenim gördüğü; %38.5'i (100) 1. sınıfta iken %61.5'i (160) 2. Sınıfta olduğu; %56.2'si (n= 146) erkek iken %43.8'inin (n= 114) kadın olduğu; %31.5'inin (n=82) daha önce e-öğrenme deneyimi varken %68.5'inin (n=178) daha önce e-öğrenme deneyiminin olmadığı; % 71.2'sinin (n=185) ev interneti varken %28.8'inin (n=75) ev interneti olmadığı; %58.8'inin (n=153) bilgisayarı olduğu %41.2'sinin (n=107) bilgisayarı olmadığı söylenebilir. Bunun yanı sıra öğrencilerin anne ve babalarının ağırlıklı olarak ilkokul mezunu olduğu tablodan anlaşılmaktadır.

2.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak Yurdugül ve Demir (2017) tarafından geliştirilen “*Üniversite Öğrencilerinin E-öğrenmeye Yönelik Hazırbulunuşluk Ölçeği*” kullanılmıştır. 33 maddeden oluşan ölçek “Bana hiç uygun değil (1)” ile “Bana tamamen uygun (7)” arasında 7’li likert tipinde hazırlanmıştır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 33, en yüksek puan ise 231’dir. Ölçeğin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı ölçeği geliştirenler tarafından (α) .93 olarak hesaplanmıştır. Araştırma çerçevesinde yapılan ön uygulama sonucu ölçeğin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı (α) .95 olarak hesaplanmıştır. Buradan ölçeğin yüksek derecede güvenilirliğe sahip olduğu söylenebilir (Özdamar, 2002).

2.4. Verilerin Analizi

Çalışmada veriler SPSS 21.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Analizler ölçekten elde edilen toplam puanlar kullanılarak yapılmıştır. Araştırmada öncelikle verilerin dağılımına bakılmış çarpıklık ve basıklık katsayısı değerleri -1 ile +1 arasında olduğundan verilerin normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. Meslek yüksekokulu öğrencilerinin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluk düzeylerini tespit etmek amacıyla minimum, maximum, aritmetik ortalama ve standart sapma değerlerinden

yararlanılmıştır. Meslek yüksekokulu öğrencilerinin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluklarının bölüm, sınıf, cinsiyet, e-öğrenme deneyimi, ev interneti varlığı, bilgisayar varlığı değişkenlerine göre değişim gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız gruplar t-testi kullanılmıştır. E-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşlukların anne ve baba eğitim durumlarına göre değişimine ise One Way Anova Testi kullanılarak bakılmıştır. Anne eğitim durumu değişkenine göre anlamlı farkın hangi gruplar arasında olduğunun belirlenmesinde Scheffe testi kullanılmıştır.

3. BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde araştırmadan elde edilen verilerin analizi sonucunda ortaya çıkan bulgulara yer verilmiştir.

“Meslek yüksekokulu öğrencilerinin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluk puan ortalaması nedir?” alt probleminde ilişkin betimsel veriler Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. E-öğrenmeye Yönelik Hazırbulunuşluk Puan Ortalamasına Ait Betimsel Veriler

Değişken	N	Min	Max	\bar{x}	ss
E-öğrenmeye Yönelik Hazırbulunuşluk	260	33.00	231.00	165.45	39.87

Tablo 2 incelendiğinde ölçekten elde edilebilecek en düşük puanın 33, en yüksek puanın ise 231 olduğu görülmektedir. Meslek yüksekokulu öğrencilerinin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluk puan ortalaması 33-99 arası düşük, 99-165 arası orta, 165-231 arası ise yüksek şeklinde değerlendirilmiştir. Çalışmada öğrencilerin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluk puan ortalamasının $\bar{X} = 165.45$ olduğu belirlenmiştir. Bu değere göre meslek yüksekokulu öğrencilerinin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluklarının yüksek düzeyde olduğu söylenebilir.

“Meslek yüksekokulu öğrencilerinin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluk puan ortalaması bölüme göre farklılaşmakta mıdır?” alt probleminde yönelik istatistiksel veriler Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. E-öğrenmeye Yönelik Hazırbulunuşlukların Programa Göre Değişimi

Değişken	Program	N	\bar{X}	S	sd	t	p
E-öğrenmeye Yönelik Hazırbulunuşluk	Sosyal	139	159.92	40.23	258	-2.419	.016*
	Teknik	121	171.80	38.65			

* p<.05

Tablo 3’e göre meslek yüksekokulu öğrencilerinin hazırbulunuşluk puan ortalamalarının öğrenim görülen program değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği söylenebilir (($t_{(258)} = -2.419, p < .05$). Ortalama puanlara bakıldığında teknik programlarda öğrenim gören öğrencilerin puan ortalamasının ($\bar{x} = 171.80$) sosyal programda öğrenim gören öğrencilerin ortalamasına ($\bar{x} = 159.92$) göre daha yüksek görülmektedir. Bu verilerden hareketle teknik programda öğrenim gören öğrencilerin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluklarının sosyal programda öğrenim gören öğrencilere göre daha yüksek olduğu ifade edilebilir.

“Meslek yüksekokulu öğrencilerinin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluk puan ortalaması sınıf düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?” alt probleminde yönelik analiz sonuçları Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. E-öğrenmeye Yönelik Hazırbulunuşlukların Sınıf Düzeyine Göre Değişimi

Değişken	Sınıf	N	\bar{X}	S	sd	t	p
E-öğrenmeye Yönelik Hazırbulunuşluk	1.Sınıf	100	169.74	35.73	258	1.371	.172
	2.Sınıf	160	162.78	42.15			

Tablo 4’deki verilere göre 1.sınıfta öğrenim gören meslek yüksekokulu öğrencilerinin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluk puan ortalamasının ($\bar{x}=169.74$) 2.sınıfta öğrenim görenlerin puan ortalamalarına ($\bar{x}=162.78$) göre daha yüksek olduğu söylenebilir. Fakat bağımsız gruplar t-testi sonucunda ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olmadığı tespit edilmiştir (($t_{(258)} = 1.371, p > .05$).

“Meslek yüksekokulu öğrencilerinin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluk puan ortalaması cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?” alt probleminin cevabına yönelik analiz sonuçları Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. E-öğrenmeye Yönelik Hazırbulunuşlukların Cinsiyete Göre Değişimi

Değişken	Cinsiyet	N	\bar{X}	S	sd	t	p
E-öğrenmeye Yönelik Hazırbulunuşluk	Erkek	146	166.26	42.40	258	.367	.714
	Kadın	114	164.42	36.55			

Tablo 5'teki veriler incelendiğinde erkek öğrencilerin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluk puan ortalaması (\bar{x} =166.26) ile kadın öğrencilerin puan ortalamasının (\bar{x} =164.42) birbirine yakın olduğu görülmektedir. Analiz sonucunda farkın anlamlı olmadığı söylenebilir ($(t_{(258)}) = .367, p > .05$).

“Meslek yüksekokulu öğrencilerinin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluk puan ortalaması e-öğrenme deneyimine göre farklılaşmakta mıdır?” alt probleminin cevabına yönelik analiz sonuçları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. E-öğrenmeye Yönelik Hazırbulunuşlukların E-öğrenme Deneyimine Göre Değişimi

Değişken	E-öğrenme Deneyimi	N	\bar{X}	S	sd	t	p
E-öğrenmeye Yönelik Hazırbulunuşluk	Var	82	180.58	32.34	258	4.289	.000*
	Yok	178	158.48	41.15			

* $p < .05$

Tablo 6'ya göre öğrencilerin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluğu daha önce e-öğrenme deneyimine sahip olma durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir ($(t_{(258)}) = 4.289, p < .05$). Verile bakıldığında daha önce e-öğrenme deneyimine sahip olan öğrencilerin e-öğrenmeye hazırbulunuşluk puan ortalamasının (\bar{x} =180.58) daha önce e-öğrenme deneyimine sahip olmayan öğrencilerin puan ortalamasından (\bar{x} =158.48) daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu verilere göre daha önce e-öğrenme deneyimine sahip olan öğrencilerin e-öğrenmeye hazırbulunuşluklarının daha önce e-öğrenme deneyimine sahip olmayan öğrencilere göre daha yüksek olduğu söylenebilir.

“Meslek yüksekokulu öğrencilerinin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluk puan ortalaması ev interneti olma durumuna göre farklılaşmakta mıdır?” alt probleminin cevabına yönelik analiz sonuçları Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7. E-öğrenmeye Yönelik Hazırbulunuşlukların Ev İnterneti Olma Durumuna Göre Değişimi

Değişken	Ev İnterneti	N	\bar{X}	S	sd	t	p
E-öğrenmeye Yönelik Hazırbulunuşluk	Var	185	172.73	35.32	113.138	4.360	.000*
	Yok	75	147.50	44.78			

* $p < .05$

Tablo 7 incelendiğinde öğrencilerin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluğu ev interneti olma durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir ($(t_{(113.138)}) = 4.360, p < .05$). Ev interneti olan öğrencilerin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluk puan ortalamasının (\bar{x} =172.73) ev interneti olmayan öğrencilerin puan ortalamasına (\bar{x} =147.50) göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Buradan ev interneti olan öğrencilerin e-öğrenmeye hazırbulunuşluklarının ev interneti olmayan öğrencilere göre daha yüksek olduğu ifade edilebilir.

“Meslek yüksekokulu öğrencilerinin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluk puan ortalaması bilgisayara sahip olma durumuna göre farklılaşmakta mıdır?” alt probleminin cevabına yönelik analiz sonuçları Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8. E-öğrenmeye Yönelik Hazırbulunuşlukların Bilgisayara Sahip Olma Durumuna Göre Değişimi

Değişken	Bilgisayar	N	\bar{X}	S	sd	t	p
E-öğrenmeye Yönelik Hazırbulunuşluk	Var	153	175.62	36.02	258	5.150	.000*
	Yok	107	150.92	40.77			

* $p < .05$

Tablo 8'deki verilere göre öğrencilerin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluğu bilgisayara sahip olma durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir ($(t_{(258)}) = 5.150, p < .05$). Ortalamalar incelendiğinde bilgisayara sahip olan öğrencilerin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluk puan ortalamasının (\bar{x} =175.62) bilgisayarı olmayan öğrencilerin puan ortalamasına (\bar{x} =150.92) göre daha yüksek olduğu

anlaşılmaktadır. Buradan bilgisayara sahip olan öğrencilerin e-öğrenmeye hazırbulunuşluklarının bilgisayarı olmayan öğrencilere göre daha yüksek olduğu söylenebilir.

“Meslek yüksekokulu öğrencilerinin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluk puan ortalaması anne eğitim durumuna göre farklılaşmakta mıdır?” alt probleminin cevabına yönelik analiz sonuçları Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. Anne Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler

Değişken	Grup	Anne Eğitim Durumu	N	\bar{X}	S
E-öğrenmeye Yönelik Hazırbulunuşluk	1	Okuryazar Değil	48	150.89	39.31
	2	İlkokul	126	164.92	41.44
	3	Ortaokul	52	170.88	37.18
	4	Lise	30	179.73	33.26
	5	Üniversite	4	179.50	33.28

Tablo 9’da öğrencilerin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluklarının anne eğitim durumu değişkenine göre betimsel verileri görülmektedir. Tablo 9 incelendiğinde anne eğitim seviyesi yükseldikçe öğrencilerin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluklarının genel olarak arttığı söylenebilir. Ortalamalar arasında anlamlı farkın olup olmadığını tespit etmeye yönelik yapılan Anova testi sonuçları Tablo 10’da gösterilmiştir.

Tablo 10. E-öğrenmeye Yönelik Hazırbulunuşlukların Anne Eğitim Durumu Değişkenine Göre Değişimi

Değişken	Varyans Kay.	KT	sd	KO	F	p	Fark
E-öğrenmeye Yönelik Hazırbulunuşluk	Gruplar Arası	18648.675	4	4662.169	3.023	.018	1-4
	Gruplar İçi	393253.860	255	1542.172			
	Toplam	411902.535	259				

Tablo 10’daki verilere göre anne eğitim durumu değişkenine göre öğrencilerin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluk puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık vardır [$F_{(4,255)} = 3.023, p < .05$]. Scheffe testi sonuçlarına göre, annesi üniversite mezunu olan öğrencilerin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluklarının annesi okuryazar olmayan öğrencilere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

“Meslek yüksekokulu öğrencilerinin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluk puan ortalaması baba eğitim durumuna göre farklılaşmakta mıdır?” alt probleminin cevabına yönelik analiz sonuçları Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11. Baba Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler

Değişken	Grup	Baba Eğitim Durumu	N	\bar{X}	S
E-öğrenmeye Yönelik Hazırbulunuşluk	1	Okuryazar Değil	15	157.73	42.47
	2	İlkokul	100	160.62	39.21
	3	Ortaokul	60	169.31	34.04
	4	Lise	63	170.81	43.15
	5	Üniversite	22	165.45	46.16

Tablo 11’de öğrencilerin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluklarının baba eğitim durumu değişkenine göre betimsel verileri görülmektedir. Tablo 11’e göre baba eğitim seviyesi yükseldikçe öğrencilerin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluklarının da bunun paralelinde arttığı söylenebilir. Ortalamalar arasında anlamlı farkın olup olmadığını tespit etmeye yönelik yapılan Anova testi sonuçları Tablo 12’de gösterilmiştir.

Tablo 12. E-öğrenmeye Yönelik Hazırbulunuşlukların Baba Eğitim Durumu Değişkenine Göre Değişimi

Değişken	Varyans Kay.	KT	sd	KO	F	p	Fark
E-öğrenmeye Yönelik Hazırbulunuşluk	Gruplar Arası	5754.357	4	1438.589	.903	.463	
	Gruplar İçi	406148.178	255	1592.738			
	Toplam	411902.535	259				

Tablo 12’deki verilere göre baba eğitim durumu değişkenine göre öğrencilerin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluk puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık yoktur [$F_{(4,255)} = .903, p > .05$].

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu çalışmada amaç; meslek yüksekokulu öğrencilerinin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluklarını belirlemek ve bunun bölüm, sınıf, cinsiyet, e-öğrenme deneyimi, ev interneti varlığı, bilgisayar varlığı, anne-baba eğitim durumu değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermediğini ortaya koymaktır. Tarama modelinin kullanıldığı çalışmada aritmetik ortalama, standart sapma, minimum ve maximum gibi istatistiklerin yanı sıra bağımsız gruplar t-testi, Anova ve Scheffe testleri kullanılmıştır.

Çalışmada meslek yüksekokulu öğrencilerinin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluk puan ortalaması 165.45 olarak bulunmuştur. Bu sonuç orta düzeye yakın olmakla birlikte öğrencilerin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluklarının yüksek düzeyde olduğu söylenebilir. Türkmen, Aşçı ve Uğur-Zor (2020) Covid-19 sosyal izolasyon döneminde meslek yüksekokulu öğrencilerinin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluklarını incelediği çalışmada meslek yüksekokulu öğrencilerinin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluklarının yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşmıştır. Korkmaz, Çakır ve Tan (2015) uzaktan eğitim programlarında öğrenim gören meslek yüksekokulu öğrencilerinin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluğunun oldukça yüksek düzeyde olduğunu tespit etmiştir. Yılmaz, Sezer ve Yurdugül (2019)'un 5021 üniversite öğrencisinin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluğunu incelediği çalışmada öğrencilerin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluğunun yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşmıştır. Literatürdeki bu çalışmalar çalışmadan elde edilen bulguyu destekler niteliktedir. Çalışmadan elde edilen bulgudan farklı olarak Gür-Erdoğan, Bayat ve Şentürk (2017) yaptıkları çalışmada pedagojik formasyon öğrencilerinin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluğunun orta düzeyde olduğunu tespit etmiştir.

Çalışmada meslek yüksekokulu öğrencilerinin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluk puan ortalamalarının öğrenim görülen program türüne anlamlı değişim gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Teknik programlarda (bilgisayar programcılığı, bilgisayar teknolojileri, sağlık bilgi sistemleri teknikerliği) öğrenim gören öğrencilerin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluklarının sosyal programlarda (çocuk gelişimi, yerel yönetimler, özel güvenlik, basın ve yayın teknolojileri) öğrenim gören öğrencilere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Adnan ve Boz-Yaman (2017) mühendislik fakültesi öğrencilerinin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluklarını incelediği çalışmada öğrencilerin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluğunun bölüm değişkeni açısından anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşmışlardır. Olcay vd. (2018) ön lisans öğrencilerinin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluğunu belirlemeye yönelik yaptığı çalışmada öğrenim görülen program açısından e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluğun anlamlı değişim göstermediğini tespit etmiştir. Literatürdeki bu bulgular çalışmadan elde edilen bulguya göre farklılık göstermektedir. Teknik programlardaki öğrencilerin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluklarının yüksek çıkmasının nedeni olarak bu öğrencilerin öğrenim gördükleri program gereği bilgisayar, internet ve teknoloji ile yakından ilgili olmaları gösterilebilir.

Çalışmada meslek yüksekokulu öğrencilerinin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluk puan ortalamalarının sınıf değişkeni açısından anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Bahadır (2020)'ın meslek yüksekokulu raylı sistemler programı öğrencilerin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluğu üzerine yaptığı çalışmada sınıf değişkenine göre öğrencilerin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluklarında anlamlı farklılığın olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Yurdugül ve Demir (2017) ise öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluklarını incelediği çalışmada 4.sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının e-öğrenme hazırbulunuşluğunun 1.sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarına göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Çalışmada meslek yüksekokulu öğrencilerinin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluk puan ortalamalarının cinsiyetlerine göre anlamlı değişim göstermediği belirlenmiştir. Literatürde çalışmadan elde edilen bulguya paralel olarak öğrencilerin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluklarının cinsiyete göre anlamlı değişim göstermediği çalışmalar bulunmaktadır (Korkmaz, Çakır ve Tan, 2015; Adnan ve Boz-Yaman, 2017; Bahadır, 2020). Bunun yanı sıra erkek öğrencilerin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluklarının kadın öğrencilerden yüksek olduğu çalışmalar da bulunmaktadır (Olcay vd., 2018; Yılmaz, Sezer ve Yurdugül, 2019).

Çalışmada meslek yüksekokulu öğrencilerinin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluk puan ortalamalarının daha önce e-öğrenme deneyimine sahip olma durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Daha önce e-öğrenme deneyimi olan öğrencilerin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluklarının daha önce bu deneyime sahip olmayanlara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Adnan ve Boz-Yaman (2017) elde edilen bu bulgudan farklı olarak e-öğrenme deneyiminin öğrencilerin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluklarında anlamlı farklılık oluşturmadığını tespit etmiştir. Elde edilen bulguya göre e-öğrenmeye yönelik deneyimin belli başlı temel bilgileri elde etmede ve kullanmada belli bir düzey bilgi birikim ve yeterlilik kazandırdığı söylenebilir.

Çalışmada meslek yüksekokulu öğrencilerinin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluk puan ortalamalarının ev internetine sahip olma durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Ev interneti olan öğrencilerin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluklarının ev interneti olmayan öğrencilere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İnternet kullanımı e-öğrenmede önemli bir faktördür. Bu sebeple öğrencilerin e-öğrenmeye yönelik temel kazanımlara sahip olmasında önemli bir etken olduğu düşünülmektedir.

Çalışmada meslek yüksekokulu öğrencilerinin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluk puan ortalamalarının bilgisayara sahip olma durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Bilgisayarı olan öğrencilerin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluklarının bilgisayarı olmayan öğrencilere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bulgumuzdan farklı olarak Bahadır (2020) çalışmasında bilgisayara sahip olmanın öğrencilerin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluklarında anlamlı değişim oluşturmadığını tespit etmiştir. İnternetin yanı sıra bilgisayar kullanımının da e-öğrenmenin en vazgeçilmez öğelerinden biri olduğu düşünüldüğünde bilgisayar sahibi olmanın e-öğrenmeye yönelik olarak gerekli bilgi birikimine katkısının olacağı söylenebilir.

Çalışmada meslek yüksekokulu öğrencilerinin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluk puan ortalamalarının anne eğitim durumu değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Annelerin eğitim durumu yükseldikçe öğrencilerin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluk puan ortalamasının da buna paralel olarak yükseldiği gözlenmiştir. Anlamlı farkın annesi lise mezunu olan öğrencilerle annesi okuryazar olmayan öğrenciler arasında olduğu belirlenmiştir. Annesi lise mezunu olan öğrencilerin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluklarının annesi okuryazar olmayan öğrencilere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışmada meslek yüksekokulu öğrencilerinin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluk puan ortalamalarının baba eğitim durumu değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Buna karşın anne eğitim durumunda olduğu gibi babaların eğitim durumu yükseldikçe öğrencilerin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluk puan ortalamasının da buna paralel olarak yükseldiği gözlenmiştir.

Elde edilen bulgulara göre şu öneriler getirilebilir:

- Ev internetine sahip olan öğrencilerin e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluğu daha yüksek olduğu düşünüldüğünde öğrencilerin internet erişim imkânlarını artıracak internet ücretlerinin düşürülmesi veya okul laboratuvarlarında öğrencilere internet kullanımı sağlanması gibi çözümler üretilebilir.
- Devlet teşvikleriyle imkânı olmayan öğrencilere tablet veya dizüstü bilgisayar dağıtılarak öğrencilerin e-öğrenmeden daha fazla faydalanmaları sağlanabilir.
- E-öğrenme faaliyetlerini zenginleştirecek Web 2.0 teknolojilerinin kullanımının e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluğa etkisine bakılabilir.
- E-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşlukla ilişki olan farklı bir değişkenle ilişkisine bakılabilir.

KAYNAKÇA

- ADİYARTA, K., NAPITUPULU, D., RAHİM, R., ABDULLAH, D. ve SETIAWAN, M. I. (2018, April). Analysis of e-learning implementation readiness based on integrated elr model. İçinde *Journal of Physics: Conference Series* (1007, 1, p. 012041). IOP Publishing.
- ADNAN, M. ve BOZ-YAMAN, B. (2017). Mühendislik öğrencilerinin e-öğrenmeye dair beklenti, hazır bulunuşluk ve memnuniyet düzeyleri. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*, 8(2), 218-243.
- BAHADIR F. (2020). Raylı sistemler programı öğrencilerinin e-öğrenmeye hazır bulunuşluklarının incelenmesi: Refahiye meslek yüksekokulu örneği. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi/Journal of Higher Education and Science*, 10(2), 310-317. <https://doi.org/10.5961/jhes.2020.392>
- DİKBAŞ, E. (2006). *Öretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutumlarının incelenmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- GÖKDAŞ, İ. ve KAYRI, M. (2005). E-öğrenme ve Türkiye açısından sorunlar, çözüm önerileri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(2), 1-20.
- GUGLIELMINO, L. M. ve GUGLIELMINO, P. J. (2003). Identifying learners who are ready for e-learning and supporting their success. İçinde G.M. Piskurich (Ed). *Preparing learners for e-LEARNING* (pp. 19-33). San Francisco: John Wiley & Sons.
- GÜR-ERDOĞAN, D., BAYAT, S. ve ŞENTÜRK, Ş (2017). Pedagojik formasyon öğrencilerinin bit, e-öğrenme ve yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasındaki ilişki. *Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Çalışmaları Dergisi*, 13(7), 148-159.
- KARASAR, N. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (20.baskı). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- KORKMAZ, Ö., ÇAKIR, R. ve TAN, S. (2015). Öğrencilerin e-öğrenmeye hazır bulunuşluk ve memnuniyet düzeylerinin akademik başarıya etkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 16(3), 219-241.
- OLCAY, A., DÖŞ, B., SÜRME, M. ve DÜZGÜN, M. (2018). Turizm eğitimi alan öğrencilerin elektronik öğrenmeye hazır bulunuşluklarını belirlemeye yönelik bir çalışma. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26(2), 427-438.
- ÖZDAMAR, K. (2002). *Paket Programlarla İstatistiksel Veri Analizi-1* (4.b.). Eskişehir: Kaan Kitabevi.
- PINAR, İ., SELÇUK, A., G. ve DAĞ, B (2014). Meslek yüksekokullarının e-öğrenme modeline geçişinde dikkate alınması gereken iki kavram: öğrencilerin bilgisayar özyeterlilikleri ve e-öğrenmeye yönelik hazır bulunuşlukları. *Elektronik Mesleki Gelişim ve Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 50-60.
- PISKURICH, G. M. (2003). *Preparing learners for e-learning*. San Francisco: John Wiley & Sons.
- SENEMOĞLU, N. (2009). *Gelişim, öğrenme ve öğretim: Kuramdan uygulamaya*. Ankara: Pegem Akademi.
- TÜRKMEN, B., AŞCI, Y. ve UĞUR-ZOR, E. (2020). Covid-19 sosyal izolasyon döneminde meslek yüksekokulu öğrencilerinin e-öğrenmeye hazır bulunuşluk düzeylerinin incelenmesi: Çaycuma Meslek Yüksekokulu örneği. *The Journal of International Social Research*, 72(13), 691-700.
- YILMAZ, R., SEZER, B. ve YURDUGÜL, H. (2019). Üniversite öğrencilerinin e-öğrenmeye hazır bulunuşluklarının incelenmesi: Bartın Üniversitesi örneği. *Ege Eğitim Dergisi*, 20(1), 180-195.
- YURDUGÜL, H. ve ALSANCAK-SIRAKAYA, D. (2013). Çevrimiçi Öğrenmeye Hazır Bulunuşluk Ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Eğitim ve Bilim*, 38(169), 391-406.
- YURDUGÜL, H. ve DEMİR, Ö. (2017). Öğretmen yetiştiren lisans programlarındaki öğretmen adaylarının e-öğrenmeye hazır bulunuşluklarının incelenmesi: Hacettepe Üniversitesi örneği. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 896-915.